



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce J. R., zastoupeného JUDr. Antonínem Hrubým, advokátem se sídlem Vzdušná 582, Praha 4, proti žalovanému **Národnímu bezpečnostnímu úřadu**, se sídlem Na Popelce 2/16, Praha 56, o žalobě proti rozhodnutí ředitele Národního bezpečnostního úřadu ze dne 24. 10. 2005, č. j. 1740/2005-NBÚ/07-SO, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 10. 2007, č. j. 9 Ca 287/2005 - 58,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 24. 10. 2005, č. j. 1740/2005-NBÚ/07-SO, ředitel Národního bezpečnostního úřadu (dále jen „ředitel Úřadu“) zamítl stížnost, podanou žalobcem proti oznámení žalovaného ze dne 29. 7. 2005, č. j. 33467/2005-NBÚ/PFO-P. Tímto rozhodnutím žalovaný podle § 36 odst. 3 zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění účinném do 31. 12. 2005, žalobci nevydal osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi pro stupeň utajení „Důvěrné“ s tím, že u žalobce bylo zjištěno bezpečnostní riziko podle § 23 odst. 2 písm. b) zákona o ochraně utajovaných skutečností, což představuje překážku pro vydání pro

vydání osvědčení, spočívající v nesplnění podmínky bezpečnostní spolehlivosti dle § 18 odst. 2 písm. c) zákona o ochraně utajovaných skutečností.

Žalobu, kterou žalobce brojil proti rozhodnutí ředitele Úřadu, městský soud zamítl rozsudkem ze dne 31. 10. 2007. V odůvodnění shledal, že žalobce při výkonu činnosti v politickém aparátu bývalé Československé lidové armády (dále jen „ČSLA“) podporoval činnost směřující k potlačování lidských práv a svobod a právem tak u něho bylo shledáno bezpečnostní riziko podle § 23 odst. 2 písm. b) zákona o ochraně utajovaných skutečností. Ve správním spisu je zachycen profesní vývoj žalobce, jakož i jeho články publikované v časopisu Lidová armáda. Činnost žalobce a obsah jeho písemných příspěvků do dobového tisku svědčí o jeho konkrétní podpoře činnosti směřující k potlačování lidských práv a svobod. Žalobce byl součástí politického aparátu jako řídicí pracovník politického aparátu v době od 14. 7. 1976 do 28. 9. 1983, podpory činnosti směřující k potlačování lidských práv a svobod se pak dopouštěl jednak ve funkci zástupce náčelníka pro politické věci 11. technických opraven 34. stíhací bombardovací letecké divize 10. letecké armády, ale i později ve funkci samostatného redaktora a posléze hlavního sekretáře Redakce propagandy Vydavatelství Naše vojsko, Hlavní politické správy ČSLA, kdy byl služebně zařazen na vyšších stupních politického aparátu ČSLA. Žalovaný správně vycházel z východisek vyjádřených v zákoně č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, jakož i z odůvodnění nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 19/1993. Žalobce z tohoto pohledu nelze považovat za osobu, která byla v rámci ČSLA v pozici řadového příslušníka mocensky a ideologicky ovládaného, jenž byl ve své konkrétní činnosti veden toliko povinností dodržovat rozkazy nadřízených. Naopak byl to sám žalobce, kdo dobrovolně zvoleným zaměřením studia a následným řádným výkonem funkcí spojeným s kariérním postupem usiloval o to, aby se stal tím, kdo bude v rámci armády z politického hlediska působit na ostatní. Z jeho služebního zařazení pak vyplývá, že rozhodující náplní jeho pracovní činnosti bylo nikoli pouze vykonávat udělené rozkazy, ale samostatně a aktivně ideologicky působit na své podřízené. Žalobce svou práci vykonával v souladu s tehdejšími armádními instrukcemi a pokyny a z pohledu tehdejší stranické ideologie bez jakýchkoli závad, o čemž svědčí jak jeho kladné hodnocení ČSLA, tak stranický posudek. Nelze tak souhlasit s jeho tvrzením, že svou činnost vykonával se sebezapřením.

Soud dále konstatoval, že za bezpečnostní riziko dle § 23 odst. 2 písm. b) zákona o ochraně utajovaných skutečností je nutno považovat i aktivní prosazování politiky Komunistické strany Československa (KSČ) a tehdejšího režimu a propagaci komunistické ideologie včetně ideologie třídní nenávisti prostřednictvím masových sdělovacích prostředků.

Dodal, že zákon o ochraně utajovaných skutečností neumožňuje žalovanému, aby při zjištění bezpečnostního rizika u navrhované osoby konstatoval pominutí takového rizika s přihlédnutím k bezproblémovému chování této osoby v jiném časovém úseku. Jednou zjištěné bezpečnostní riziko tedy musí vždy vést k závěru, že navrhovanou osobu nelze považovat za bezpečnostně spolehlivou. Neopodstatněnou pak soud shledal i námitku, že žalobci bylo vydáno osvědčení o bezpečnostní způsobilosti pro práci novináře v bruselské centrále NATO a zahraničních misích Armády České republiky, neboť toto osvědčení bylo vydáno pouze pro stupeň utajení „Vyhrazené“.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále též stěžovatel) včas kasační stížnost. Namítl, že jako starší redaktor armádního časopisu nebyl řídicím politickým pracovníkem, o čemž svědčí jak sám název funkce, tak číslo vojenské odbornosti (ČVO 475 - vojenský novinář), které měl ve Vydavatelství Naše vojsko (později Magnet Press). Jako zástupce velitele pro věci politické byl na praxi u technické opravy letecké armády po dobu 14 měsíců (29. 7. 1982 až 28. 9. 1983) a tato doba byla jako jediná vyňata z jeho služebního poměru vojáka z povolání pro účely rozhodnutí o výsluhovém příspěvku. Dále uvedl, že jen stěží mohl podporovat činnost směřující k potlačování lidských práv a svobod a podílet se na masovém šíření a propagaci této činnosti a na posilování a zotřovávání nenávisti vůči některým skupinám občanů, pokud bylo za období čtyř let v časopisu Lidová armáda zveřejněno pět článků, které navíc byly po obsahové stránce metodickými statěmi a opakovaly cíle, obsažené ve Směrnici pro politickou práci v Československé lidové armádě (ČSLA). Dodal, že Vydavatelství Naše vojsko nepodléhalo Hlavní politické správě ČSLA, jednalo se o národní a posléze státní podnik, jehož zřizovatelem bylo Ministerstvo národní obrany.

Na základě výše uvedených nepřesných a chybných skutkových zjištění byl učiněn závěr, že žalobce není osobou bezpečnostně spolehlivou dle § 23 odst. 2 písm. b) zákona o ochraně utajovaných skutečností. Smyslem bezpečnostní prověrky je zjišťování, zda se u prověřované osoby některé z bezpečnostních rizik skutečně vyskytuje, proto nelze akceptovat existenci pouze domnělého a nikoliv reálného bezpečnostního rizika. Vůbec pak nebylo přihlédnuto k tomu, že některá bezpečnostní rizika svým významem a uplynutím doby, kdy mohla existovat, ustupují do pozadí. Z uvedených důvodů žalobce navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil se závěry městského soudu. Poukázal na skutečnost, že kasační stížnost se v otázce, zda žalobce byl řídicím politickým pracovníkem, opírá o argumentaci účelově vytrženou z kontextu. Ze správního spisu též prokazatelně vyplynulo, že Vydavatelství Naše vojsko, v jehož redakci propagandy žalobce působil, bylo sice národním a poté státním podnikem, ale přímo podřízeným Hlavní politické správě ČSLA. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

V daném případě správní orgány rozhodly o nevydání osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi žalobci z důvodu jeho bezpečnostní nespolehlivosti ve smyslu § 23 odst. 1, 2 písm. b) zákona o ochraně utajovaných skutečností.

Bezpečnostní riziko přitom shledaly v působení žalobce v politickém aparátu Československé lidové armády v letech 1976 - 1983 a poté (v letech 1983 - 1989) ve funkcích redaktora a sekretáře, který masově prosazoval a propagoval politiku Komunistické strany Československa, protiprávní komunistický režim a jeho ideologii, třídní zášť a nenávist, tedy v jeho přinejmenším podpoře činnosti směřující k potlačování lidských práv nebo svobod.

S tímto závěrem, potvrzeným rozsudkem městského soudu, se ztotožnil i kasační soud. Spisový materiál obsahuje dostatek konkrétních podkladů o činnosti žalobce v průběhu jeho vojensko-politické kariéry v době před rokem 1990, ze kterých vyplývá jeho aktivní přístup na poli agitace a propagandy tehdejšího politického režimu. Ze spisového materiálu je dále zřejmé, že žalobce byl posuzován přísně individuálně s přihlédnutím k jeho pracovnímu zařazení, pracovní náplni i konkrétním výsledkům jeho pracovní činnosti.

Co se týče jednotlivých stížných bodů, žalobce zejména poukázal na mylný závěr městského soudu, že byl, coby starší redaktor redakce armádního časopisu, řídícím politickým pracovníkem. K tomu je nutno uvést, že v tomto ohledu žalobce poněkud vytrhl z kontextu řádně odůvodněný závěr soudu uvedený na straně 6 napadeného rozsudku, že „žalobce byl součástí politického aparátu jako řídící pracovník politického aparátu v době od 14. 7. 1976 do 28. 9. 1983“, vycházející z listin založených ve správním spisu. Jak zjistil i kasační soud, číslem vojenské odbornosti (ČVO) 470 – „řídící pracovník politického aparátu“, je žalobce označen na Komplexním hodnocení za dobu od 30. 7. 1976 do 30. 3. 1978, na Návrhu na vyslání k postgraduálnímu studiu ze dne 27. 5. 1981, i na Návrhu na vyžádání ze dne 10. 6. 1983; uvedený dílčí závěr městského soudu tak má oporu ve správním spisu.

Žalobce též tvrdil, že podporou činnosti směřující k potlačování lidských práv a svobod nemohlo být vydání pěti článků v období čtyř let, které navíc byly svým obsahem pouhým opakováním cílů obsažených ve Směrnici pro politickou práci v ČSLA. K tomu je třeba uvést, že cílem bezpečnostní prověrky není (a ani nemůže být) dokonale podrobné zmapování činnosti navrhované osoby v každém okamžiku jejího života, ale takové zjištění skutkového stavu, které bude dostačující k dosažení závěru o splnění či nesplnění podmínek pro vydání požadovaného osvědčení (v daném případě o existenci či neexistenci bezpečnostního rizika). Z tohoto hlediska kasační soud ve shodě s městským soudem shledal správními orgány shromážděný spisový materiál dostatečným a dokumentujícím světonázor, jehož byl žalobce v 80. letech 20. století hlasatelem. Není na tomto místě již nutné opakovat myšlenky z žalobcových publikovaných článků, výstižně uvedené v rozhodnutí ředitele Úřadu.

Žalobcův argument, že některá bezpečnostní rizika svým významem a uplynutím doby ustupují do pozadí, je nepřipadný, protože sama tato skutečnost neodůvodňuje závěr, že bezpečnostní riziko neexistuje. Poukaz na pracovní činnost žalobce „v posledním patnáctiletí demokratických poměrů“ (str. 4 žaloby) pak nemůže žalovaného zbavit povinnosti posoudit dlouhodobé postoje žalobce z doby před rokem 1989.

Namítl-li žalobce, že městský soud pochybil, pokud vycházel z podřízenosti Vydavatelství Naše vojsko, národní podnik (od 30. 6. 1989 státní podnik) Hlavní politické správě ČSLA, nelze mu dát za pravdu. V této otázce soud vycházel z písemností založených ve správním spisu, konkrétně Návrhu na vyžádání ze dne 10. 6. 1983, jímž byl žalobce navržen k přearování do funkce samostatného redaktora skupiny pro vydávání materiálů politického školení mužstva u útvaru Redakce propagandy vydavatelství Naše vojsko n. p., přičemž jako nadřízené velitelství je ve formuláři uvedena Hlavní politická správa ČSLA. Z téhož materiálu pak plyne, že na vrcholu schvalovací procedury s ustanovením žalobce do výše uvedené funkce souhlasil dne 28. 7. 1983 náčelník

ideologické správy - zástupce náčelníka Hlavní politické správy ČSLA. Stejný závěr je zřejmý též z Komplexního hodnocení žalobce za dobu od 31. 10. 1987 do 3. 4. 1989, v němž označení žalobcem zastávané funkce, útvaru a nadřízeného velitelství zní: „*Hlavní sekretář redakce propagandy Vydavatelství Naše vojsko n. p. Hlavní politické správy ČSLA*“ a schvalujícím velitelem byl náčelník Hlavní politické správy ČSLA. Dle těchto údajů tak nemůže být o řídicí roli Hlavní politické správy ČSLA vůči jmenovanému vydavatelství žádných pochyb.

Nejvyšší správní soud tedy shledal žalobcovy námitky nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. července 2008

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně
senátu